

KVINDEN OG SAMFUNDET

Udgivet af

Dansk Kvindesamfund

Nr. 22.

Kontor: Nørregade 33, St.

1. November 1902.

Udgaar hveranden Lørdag.

18. Aarg.

MARY STEEN,

kongelig Hoffotograf,

Amagertorv 4, 3.

EMMY THULSTRUP.

Hjemmelavet Konfekt,
tilkendt eneste

Panoptikon B, 1ste Sal o. G.

Telefon 26543.

Marie Steffensens Skole

for Snitmønstertegning,

Tilskæring og Kjølesyning,

Zinnsgade 2, 2. Sal.

„Bog og Naal“,

nordisk Tidsskrift for kvindelig Opdragelse og Undervisning, er Organ for Foreningen „Den danske Pigeskole“ samt for Foreningerne inden den norske Pigeskole. „Bog og Naal“ udgaar en Gang om Maanedn. Det koster 75 Øre Kvartalet og kan bestilles paa ethvert Postkontor i Danmark, Norge og Sverige samt paa Bladets Ekspeditionskontor i Silkeborg.

Dansk Kvinderaad.

Under Formandens Fraværelse (fra November—Februar) bedes man i alle Forretninger vedrørende D. K. R. henvende sig paa Kontoret, Nørregade 33 St., hvor Sekretæren træffes hver Fredag Kl. 12—2.

Pauline Worms Minde.

Af ovennævnte Legat uddeles paa Pauline Worms Fødselsdag, den 29de November, 3 à 4 Portioner til **Boghjælp** for Lærerinders videre Uddannelse.

Ansøgning med anbefaling og med opgivelse af, hvilke Bøger der ønskes, sendes til Frk. Anna Hjort, Østersøgade 104, 3. S. inden den 15. Novbr.

A. Bruun. I. Falbe-Hansen. A. Hjort.
K. Frederiksen. I. Pontoppidan.

Frederiksborg Husholdningsskole.

Hjem og Skole for unge Piger.

Nyt Kursus fra Novbr. til April.

Program sendes og Indmeldelse modtages af Bestyrerinderne

Alvilda Jakobsen, udd. Skolekøkkenlærerinde.
Kirstine Bonde.

Efteraar.

—o—

Nu blæser Stormen Stortrompet
hen over Mark og Eng;
mens Solens lyse Blomsterbørn
med Somren gik i Seng.

Hvor Lærken højt sin Vise kvad,
gaar Skyer som jaget Vildt.
For Solen er hængt op i Sal
et tykt Gardin af Filt.

Og Vesterhavet drøner hult
med skyhøj, skumhvid Top,
saa Klitten hæves. — Grus og Sand
som Støvsy skyvres op.

Det klager lydt fra hver en Kant,
hvor Stormen holder Hus.
Dog — ud mod Kvæld den lægger sig,
er træt af Dagens Sus.

Skylaget svinder bort fra Vest,
og Solen bryder frem;
den lyser Fred til hver en Plet,
Godnat til hvert et Hjem.

Din Magt er stor, Du stærke Storm,
Du knuser mangt et Liv;
men Solen ler, thi næste Vaar
er gemt bag hvert et Siv.

Maren Bonde.

Fællesskolen i England.

Et Foredrag af Elly Nienstedt.

Naar jeg i Aften vil søge at indlede en Diskussion om Fællesskolen, maa jeg, for at forebygge enhver Misforstaaelse, først oplyse, at jeg aldrig har gjort Skolesagen til mit specielle Studium. Fællesskolen derimod har interesseret mig som Kulturspørgsmaal, som Led, eller rigtigere et af de mange Punkter i Nutidsudviklingen, som berører den Sag, som særlig har lagt Beslag paa mine Tanker, Kvindesagen. Jeg vil berette lidt om Fællesskolen i mit Fødeland, England.

Den befinder sig der, ligesom her, paa et Forsøgsstadium. Der som her er der delte Meninger om dens Betydning som samfundsudviklende Fremtidssag, og inden for Rækken af dens Forsvarere atter delte Meninger, om Fællesskolen burde fortsættes hele Skolelivet igennem, altsaa til den opvoksende Ungdom begynder paa Universitetslivet, eller om den burde afbrydes omtrent i 13—14 Aars Alderen og erstattes i de sidste fire Aar af særskilte Pige- og Drengeskoler.

Det kunde maaske indflettes her med det samme, at Skolelivet i England i de bedrestillede Kredse, om hvilke der alene er Tale her i Aften, ogsaa for den unge Piges Vedkommende ikke er endt, før hun fylder 18 Aar. Heller ikke er der Tale om nogen som helst Deltagelse i Selskabslivet før det Tidspunkt. Man er ikke voksen hos os, fordi man er konfir-

meret, og Kjolen er bleven nogle Tommer længere.

Jeg har igennem mine Efterforskninger faaet Oplysning om 20 Fællesskoler i England. Der findes vel nok nogle flere, men næppe mange. I Skotland er Fællesskolen derimod noget mere udbredt.

At der er Vanskeligheder, som skal overvindes, naar der er Tale om at indføre og gennemføre fælles Opdragelse for begge Køn, bliver vel indrømmet af alle; men at man kun kan overvinde disse Vanskeligheder ved at se dem lige i Øjnene, ved at søge at analysere dem og møde dem paa rette Maade, burde være lige saa indlysende.

Hvori bestaar de? Er de af intellektuel, fysisk eller moralsk Natur? — Saaledes spørger man, og Svaret maa vel lyde: Paa alle 3 Omraader møder der Indvendinger og Vanskeligheder. Den gamle Fabel om, at Kvinden ikke dur til andet end til at lave Mad, passe Hus og Børn, er heldigvis gaaet ud af Sagaen. Den er modbevist, thi Udviklingen har jo ført med sig, at hendes Virkefelt har maattet udvides, og hun har klaret sig godt til Trods for de Vanskeligheder, som er bleven og endnu bliver lagt hende i Vejen. Men Erkendelsen af, at den unge Pige har Krav paa og trænger til højere Undervisning, flere Kundskaber, dybere Udvikling, behøver jo ikke at føre med sig, at den skal være fælles med Drengenes. Fra mange Sider bliver der derfor ogsaa hævdet, at fraset alle andre mulige Indvendinger vil der være nogle Aar, hvor Dreng og Pige vil have vanskeligt ved at følges ad. Man paastaar, at en Piges Udvikling fra det 10. til det 14. Aar gennemsnitlig er hurtigere end en Drengs, men at til Gengæld førstnævntes Udvikling til Kvinde kræver, at der bliver taget særligt Hensyn til hende, og at hun i nogle Aar ikke bliver overanstrengt med aandeligt Arbejde. Og Hensynet til det ene Køn bør ikke hæmme det andet.

Helt fyldestgørende kan det Spørgsmaal kun besvares ad Erfaringens Vej, og der er det foreliggende Materiale paa Fællesskolens Omraade lovligt lille endnu, særligt her i Evropa. Men saavidt jeg har kunnet erfare, er den for det meste ubetinget til Gunst for den gennemførte Fællesskole til Skolelivets Afslutning.

Saaledes skriver f. Eks. Bestyreren af en større Fællesskole i Keswich i Nord England: „Pigerne holder deres Position fuldtud under Samarbejdet med Drengene“. Fra en Londoner-Skole hedder det: „Under Arbejdet holder Pigerne deres Position fuldtud med Drengene, og deres lettere vakte Entusiasme og større Flid har allerede nu Indflydelse paa Drengene“. Der bør tilføjes, at der her var Tale om en Skole, som i syv Aar havde bestaaet som Drengeskole og saa blev omdannet til Fællesskole.

En tredje udtrykker sig saaledes: „Pi-

gerne er som Regel mere lærenemme end Drengene, men disse til Gengæld mere til Bunds gaaende, ogsaa tidt mere urolige under daarlig Ledelse, mens der dog er mange Undtagelser fra denne Regel“.

Flere gunstige Udtalelser fra engelsk Side kunde nævnes, dog vilde det føre for vidt.

Naar vi nu vender os mod den anden Indvending: Drengenes utvivlsomme Overlegenhed i fysisk Styrke, saa vil det hovedsagelig gøre sig gældende i Sporten, og enhver, der kender lidt til engelsk Liv og Tankegang, og den Rolle, Sporten spiller i engelsk Skoleliv, vil indse, at dette Spørgsmaal nødvendigvis vil spille en større Rolle der end her.

For mange Englændere er dette Punkt derfor det mest afgørende. Enhver Forhandling bliver kort og godt afslaaet med et bestemt: Pigerne kan ikke spille Fodbold, det afgør Spørgsmaalet.

Men selv om jeg som Englænderinde i Princippet er en begejstret Tilhænger af Sport som Led i den Udvikling, Skolen giver, og anser det for et stort Fremskridt her i Landet, at Sportens Betydning bliver anerkendt mere og mere, ogsaa i Skolelivet, saa tror jeg dog ikke, at Fællesskolens Ve og Vel bør afhænge af det Spørgsmaal, om unge Piger kan spille Fodbold eller ej.

Lad Drengene spille Fodbold alene, Pigerne hitter nok paa noget andet i den Tid. Og saa er der sikkert ogsaa i Sporten Punkter nok, hvor Dreng og Pige kan mødes til Gavn for begge Parter.

Saavel Cricket, Lacrosse, Hockey og Tennis egner sig fuldtud for Piger.

Den tredje Indvending: om det fra et moralsk Synspunkt er gavnligt, end sige forsvarligt at føre Dreng og Pige, den opvoksende Mand og Kvinde sammen i dagligt Samvær under hele Udviklingsperioden i en Tid, som er anerkendt som vanskelig for begge Parter, hvor Instinkterne, Drifterne vaagner, Dømmekraften derimod er mindre udviklet, er sikkert den alvorligste, den som giver mest Anledning til Diskussion, og ogsaa til Tøven hos mange, som ellers ikke er blinde for Fællesskolens Fordele.

At ogsaa dette Spørgsmaal er vanskeligere at besvare i England end her, maa ikke forbavse. I et Land, hvor hele Skolesystemet for de bedrestillede Samfundsklassers Vedkommende igennem Tradition, Livsvaner og Livsanskuelser for en saa stor Del beror paa Kostskolesystemet, er Fællesskolens Indførelse selvfølgelig en alvorligere Sag, end hvor der kun er Tale om Dagskoler.

I en Dagskole er Ansvar for Bestyreren og Lærerne visselig ikke lille, men efter endt Skoletid gaar hver til sit, og Ansvar for Elevernes Færd bliver flyttet fra Skolen til Hjemmet. En Kostskole derimod skal ikke alene